

Arad megye természetvédelmi területei

Florin Dumescu - Ladislau Klein - Mihai Covic

A természetvédelmi területek a természetes ökoszisztémák utolsó maradványai, amelyek összesítik magukban a szimbólumjellegű, még hiteles élettörténeti értékeket.

Míg az 1991-es évben ezen védett területek csupán az ország 0,56 %-át képezték, 1994-ben, az Erdészeti- Vizgazdasági és Környezetvédelmi Minisztérium intézkedése során ez a terület 1,97 %-ra növekedett. Az intézkedés a védelemre szoruló területek, természeti emlékek fölleltározásában, hivatalos védelem alá való helyezésében állt.

Arad megyében az ország védterületeinek 1,4 %-a található, elsősorban azon tény következtében, hogy nem lehetett létrehozni egy többé-kevésbé elfogadható nagyságú nemzeti parkot. Bár a megye védett területei viszonylag szerény (8.356,6 ha) területet képeznek, változatosságuk, biológiai sokféleségük s nem utolsósorban festői tájaik, szépségük következtében ezen területek egyediek országos- s egyesek akár világviszonylatban is. Ilyen értelemben említést érdemelnek:

- A "Dosul Laurului" botanikai védterület Zimbru-Gurahonț-ból, ami az *Ilex aquifolium* (magyal) romániai elterjedésének észak-nyugati végpontja;
- A Bârzava község területén lévő védett "Runcu-Groși", majdnem háborítatlan állapotban levő 150 - 250 éves kocsánytalan tölgy erdőt, ahol a fák formája megkapó s a makktermés gazdag genetikai örökséget képez;
- A Rîul Mic - Luncoara, Hălmăgel községbeli „Évszázados bükk” védett erdőt, ahol a bükk-szálak olyan magassággal és átmérővel rendelkeznek, hogy tudományos jelentőségük alapján védelmet igényelnek;
- A Moneasa-patak felső folyásán levő Moneasa vegyes védterület, amely Európa egyik utolsó erdős karsztvidéke, számos barlanggal és víznyelővel;
- A Macea-beli botanikus kert, a Gurahonț-i (Arboretum Silva), Neudorf-i, Bulci-i és Căpîlneaș-i arborétumok, amelyek közül főleg az első kettő különleges didaktikai és tudományos jelentőségű, ahol a cserjék és faalakúak fajainak változatosság ritka tájszépséggel társul.

A 1995 decemberi 137-es Környezetvédelmi Törvény lehetőséget teremt arra, hogy a környezetvédelemért felelős központi hatóság, vagy illetékes helyhatósági szervek, a Megyei Környezetvédelmi Hivatal javaslatára, amelyet a Román Tudományos Akadémia jóváhagyott, új védterületeket, vagy szigorúan védett természeti értékeket törvényesítsen. Ez az előírás Arad megyében is érvényesítésre kell jusson, tekintve, hogy Románia a környező országokhoz képest, összterületének szerény nagyságú védterületét mondhatja magáénak:

- Románia	1,97 %;
- Lengyelország	7,14 %;
- Bulgária	1,16 %;
- Albánia	1,90 %;
- Csehszlovákia (régi formájában)	16,96 %;
- Ausztria	19,67 %;
- Németország (volt NSzK)	13,19 %;
- Németország (volt NDK)	18,85 %.

Egyes szakértők szerint, hazai területeink, amelyek nem voltak védetté nyilvánítva, biológiai sokfélesége értékében föltötte áll sok, európai fejlett ország hivatalos védterületében lévőnek. Éppen ezért, szükséges volna kiterjeszteni és törvényesíteni a védett területeket, tudva azt, hogy a gazdasági hanyatlás miatt, a kihágások és büntények elharapódzása következtében, megfelelő büntető szankciók nélkül, csak a lelkesmeretesség és polgári érzés alapján, ezen területek védelme nem vezet a várt eredményhez.

A Maros alsó 12.705 ha-s összterületű szakaszának a magyar féllel együttes határon átnyúló védelme érdekében, megkezdődött a hivatalos eljárás (domumentáció), s várható a projekt PHARE finanszírozása. Ez a védterület az Arad megyei védeterületeket 1,4 -ról 2,5 %-ra növelné.

VÉDETT TERÜLETEK:

védterület neve	terület (ha)	elhelyezkedés	területkezelő	megjegyzés
-----------------	--------------	---------------	---------------	------------

Botanikai védterületek:

Dosul Laurului - Zimbru	32,2	Gurahonț, Zimbru, Gurahonț erdőkerület	ROMSILVA RA	bekerítve kb 3 ár
Rovina-i nárciszmező	0,1	Ineu, Ineu erdőkerület	ROMSILVA RA	
Gurahonț-i tavak	2,0	Gurahonț	Gurahonț Polgármesteri Hivatal	
Összesen:	34,3			

Zoológiai védterületek:

Balta Rovina	120,0	Ineu	Arad Piscicola R.T.	
Șoimoș-i tavak	1,0	Lipova - Șoimoș	AJVPS-Lipova-i fiók	
Sâc-i szürke gém telep	17,8	Cărand, Sâc Beliu erdőkerület	ROMSILVA RA	
Összesen	138,8			

Speológiai védterületek:

Duțu barlangj	0,1	Săvârșin, Căprioara Valea Mare erdőkerület	ROMSILVA RA	
Sinesie barlang	0,1	Săvârșin, Căprioara	Săvârșin Polgármesteri Hivatal	
Összesen	0,2			

Paleontológiai védterületek:

Zăbaț kövület- lelőhely	5,0	Ususău, Zăbaț	Ususău Polgármesteri Hivatal	
Monoroștia kövület- lelőhely	0,1	Bârzava, Monoroștia	ROMSILVA RA	A -lelőhely V. Eruga- ban van
Összesen	5,1			

Védett erdők:

Runcu Védterület	261,8	Bârzava, Groșii Noi Bârzava erdőkerület	ROMSILVA RA	
Râul Mare-i bükkállomány	165,6	Hălmăgel, Luncoara Hălmăgiu erdőkerület	ROMSILVA RA	
Archișt-i bükkös	144,8	Archiș, Groșeni Belu erdőkerület	ROMSILVA RA	
Összesen	572,2			

Vegyes védterületek:

Dealul Mocrea - Ineu Védterület	107,2	Ineu Ineu erdőkerület	ROMSILVA RA	Erdészeti, geológiai védterület
Prundul Mare Védterület	91,2	Secuisigiu Ceala erdőkerület	ROMSILVA RA	Botanikai, zoológiai védterület
Vegyes Védterület	6273,2	Moneasa Sebiș erdőkerület	ROMSILVA RA	Geológiai, speológiai védterület
Socodor Sóstalajú Védterület	95,0	Socodor	Socodor-i Talajvédelmi Kísérleti Állomás	Talajtani, botanikai védterület
A Pătârș-i tüskés Măgura erdő	111,7	Ususău, Pătârș Lipova erdőkerület	ROMSILVA RA	Botanikai, erdészeti védterület
A tüskés Groși-i és Pestiș-i erdő	470,9	Săvârșin, Căprioara V. Mare erdőkerület	ROMSILVA RA	Botanikai, erdészeti védterület
A Pleșa-Sebiș hegy	290,6	Sebiș Moneasa erdőkerület	ROMSILVA RA	Botanikai, erdészeti védterület
Összesen	7439,7			

Tudományos védterület:

Macea-i botanikus kert	20,5	Macea	Vasile Goldiș Nyugati Egyetem	bekerítve
------------------------	------	-------	----------------------------------	-----------

Dendrológiai parkok:

Gurahonț-i dendrológiai park	12,5	Gurahonț	"Cristian" szebeni Montan Intézet	bekerítve
Neudorf-i dendrológiai park	73,0	Zăbrani, Neudorf Lipova erdőkerület	ROMSILVA RA	
Neudorf-i dendrológiai park	4,0	Bata, Bulci	Arad Megyei Egészségügyi Hivatal	bekerítve
Săvârșin-i dendrológiai park	19,5	Săvârșin		bekerítve
Căpâlnaș-i dendrológiai park	10,0	Birchiș, Căpâlnaș	Arad Megyei Egészségügyi Hivatal	bekerítve
Mocrea-i dendrológiai park	6,0	Ineu	Arad Megyei Egészségügyi Hivatal	bekerítve
Mănăstur-i dendrológiai park	4,5	Vinga, Mănăstur	Șagu Mezőgazd. Társ	
Ineu-i dendrológiai park	12,0	Ineu	Ineu Polgármesteri Hivatal	bekerítve
Odvoș-i dendrológiai park	2,3	Conop, Odvoș	Arad Megyei Tanfelügyelőség	bekerítve
Összesen	145,8			
Mindösszesen	8.356,6			

Author's addresses:

Florin Dumescu - Ladislau Klein - Mihai Covic
Arad Megyei Környezetvédelmi Ügynökség